

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Radovana Havelce a soudců JUDr. Miluše Doškové a JUDr. Vojtěcha Šimíčka v právní věci žalobce **M. I.**, zastoupeného JUDr. Annou Doležalovou, MBA, advokátkou se sídlem Plzeň, Jablonského 604/7, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 9. 10. 2013, č. j. 41 Az 20/2012 - 39,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Ustanovené zástupkyni žalobce JUDr. Anně Doležalové, MBA **se** za zastupování v řízení o kasační stížnosti **určuje** odměna ve výši 3400 Kč, která bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto usnesení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 26. 11. 2012, č. j. OAM-335/ZA-ZA06-ZA04-2012 (dále jen „napadené rozhodnutí“), zamítl žalovaný žádost žalobce o udělení mezinárodní ochrany podle § 16 odst. 1 písm. f) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“) jako zjevně nedůvodnou s tím, že žalobce neuváděl skutečnosti svědčící pro závěr, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu, nebo že mu hrozí vážná újma podle § 14a tohoto zákona.

Rozhodnutí žalovaného napadl žalobce žalobou u Krajského soudu v Brně; ten ji rozsudkem ze dne 3. 4. 2013, č. j. 41 Az 20/2012 - 23, zamítl. Tento rozsudek byl (ke kasační stížnosti žalobce) zrušen Nejvyšším správním soudem, a to rozsudkem ze dne 16. 8. 2013, č. j. 2 Azs 9/2013 - 55, a věc byla krajskému soudu vrácena k dalšímu řízení s odůvodněním, že nesprávně vyložil a aplikoval institut doplňkové ochrany podle § 14a

zákona o azylu. Krajský soud věc proto znovu projednal a rozsudkem ze dne 9. 10. 2013, č. j. 41 Az 20/2012 - 39, žalobu opět zamítl.

V odůvodnění rozsudku krajský soud konstatoval závěry vyslovené ve zrušujícím rozsudku Nejvyššího správního soudu, přičemž zdůraznil, že zdejší soud aproboval názor vyslovený v předcházejícím rozsudku, dle kterého stěžovatel nesplňuje zákonné podmínky pro udělení azylu dle § 12 zákona o azylu.

Pokud jde o otázku splnění podmínek pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu, krajský soud konstatoval, žalovaný zohlednil všechna tvrzení žalobce a vyvodil z nich správné skutkové závěry. K dispozici přitom měl *Zprávu USA o dodržování lidských práv na Ukrajině za rok 2011* z 24. 5. 2012 či *Informace MZV, č. j. 129871/2010-LPTP* ze dne 19. 1. 2010. Z uvedených zpráv vyplývá, že podle ukrajinského práva se osoba, jejíž práva byla narušena, může domáhat ochrany před soukromými osobami u státních orgánů. Z výpovědi žalobce přitom vyplynulo, že se na policii v jednom případě obrátil, byl však odmítnut, neboť neznal jména osob, které ho napadly. Krajský soud naznal, že žalobce nebyl důsledný, neboť pokud se skutečně cítil ohrožen ze strany příslušníků náboženského uskupení, měl možnost obrátit se na nadřízený policejní orgán, ombudsmana nebo na jiné státní orgány. Vzhledem k tomu, že žalobce neměl ve vlasti žádné problémy se státními orgány, není důvodné předpokládat, že by tyto orgány žadateli odmítly v budoucnu záměrně pomoc poskytnout. Pronásledování soukromými osobami proto nelze přičítat státu. Vzhledem k tomu, že pronásledování soukromými osobami nelze vyhodnotit jako skutečné nebezpečí vážné újmy, které by žalobci po návratu do vlasti hrozilo, nelze shledat ani splnění podmínek pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu. Z obsahu spisu přitom vyplynulo i to, že na území Ukrajiny neprobíhá žádný ozbrojený konflikt, který by bylo možno pokládat za vážnou újmu ve smyslu § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu. Neúspěšní žadatelé o udělení mezinárodní ochrany pak po návratu do vlasti nejsou nikterak postihováni.

Rozsudek napadl žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížností, opírající se o důvody uvedené v § 103 odst. 1 písm. b), d) soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Z obsahu kasační stížnosti je nicméně zřejmé, že stěžovatelem jsou fakticky toliko tvrzeny kasační důvody podle § 103 odst. 1 písm. a), d) s. ř. s. Právní subsumpce kasačních důvodů pod konkrétní písmena § 103 odst. 1 s. ř. s. je věcí právního hodnocení věci kasačním soudem a nejde tak o vadu, která by bránila věcnému projednání kasační stížnosti (srov. například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 1. 2004, č. j. 2 Afs 7/2003 - 50, publikovaný pod č. 161/2004 Sb. NSS; všechna citovaná rozhodnutí zdejšího soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz).

Stěžovatel v kasační stížnosti namítá, že krajský soud zcela nevyhověl závaznému právnímu názoru, podle kterého byl v intencích pokynů Nejvyššího správního soudu zavázán znovu posoudit důvody pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu. Krajský soud tak měl vyhodnotit, zda stěžovateli hrozí skutečné, aktuální nebezpečí vážné újmy pro případ jeho návratu do země původu. Stěžovatel nesouhlasí s tím, jak krajský soud jeho situaci ve vztahu k doplňkové ochraně vyložil.

pokračování

Závěr správního orgánu i krajského soudu, že v zemi původu existuje účinný právní systém, který stěžovatel v případě návratu do vlasti může využít, není podle stěžovatele založen na dostatečně zjištěném skutkovém stavu věci. Krajský soud opírá své závěry o uvedené zprávy o situaci v zemi původu, ty však stěžovatel nepovažuje za aktuální, neboť nebezpečí vážné újmy má být hodnoceno ve vztahu k okamžiku návratu stěžovatele, tj. k dnes přesně neurčitelnému termínu v budoucnosti. Zprávy, na které krajský soud odkazuje, jsou v průměru již dva roky staré a navíc z nich jednoznačně nevyplývá, že by na Ukrajině zavedený právní systém obstál z hlediska své účinnosti. Možnosti obrany jsou předestřeny pouze teoreticky, přičemž není patrné, zda lze uváděné mechanismy použít účelně a účinně i v praxi. S ohledem na uvedené měl krajský soud napadené rozhodnutí zrušit a uložit žalovanému, aby dostatečně zjistil skutkový stav ve vztahu k podmínkám pro udělení doplňkové ochrany; žalovaný by měl být zavázán, aby si opatřil aktuální zprávy o situaci v zemi původu.

Další pochybení spatřuje stěžovatel v tom, že krajský soud rozhodl, aniž by nařídil jednání. Krajský soud po zrušení rozsudku Nejvyšším správním soudem nezaslal stěžovateli výzvu podle § 51 s. ř. s., a bez dalšího znovu rozhodl. S odkazem na rozsudek zdejšího soudu ze dne 11. 3. 2010, č. j. 5 Azs 3/2010 - 92, stěžovatel namítá, že takový postup byl vyloučen, neboť v jeho případě zůstal po zrušení věci kasačním soudem výsledek řízení otevřený, protože krajský soud byl zavázán posoudit splnění podmínek pro udělení doplňkové ochrany; Nejvyšší správní soud tuto otázku beze zbytku nevyřešil tak, aby ji mohl krajský soud bez dalšího převzít.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti navrhl její zamítnutí.

S ohledem na výše konstatovaný fakt, že v projednávané věci již jednou rozhodoval Nejvyšší správní soud, je nutné zmínit ustanovení § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s., dle kterého je kasační stížnost nepřipustná proti rozhodnutí, *jímž soud rozhodl znovu poté, kdy jeho původní rozhodnutí bylo zrušeno Nejvyšším správním soudem; to neplatí, je-li jako důvod kasační stížnosti namítáno, že se soud neřídil závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu.* K interpretaci uvedeného ustanovení se vyslovil Ústavní soud v nálezu ze dne 8. 6. 2005, sp. zn. IV. ÚS 136/05 (dostupný z <http://nalus.usoud.cz>), v němž uvedl, že smyslem a účelem citovaného ustanovení je, aby se Nejvyšší správní soud nemusel znovu zabývat věcí, u které již jedenkrát svůj právní názor na výklad hmotného práva závazný pro nižší soud vyslovil, a to v situaci, kdy se nižší soud tímto právním názorem řídil. Směřuje-li tedy kasační stížnost proti rozhodnutí, jímž krajský soud rozhodl poté, kdy jeho rozhodnutí bylo zrušeno Nejvyšším správním soudem, je kasační stížnost přípustná především stran právní otázky, kterou se kasační soud nezabýval, neboť toho vzhledem k důvodu zrušení rozhodnutí krajského soudu nebylo třeba či to dokonce ani nebylo možné. Dále je kasační stížnost přípustná, opírá-li se o námitku, že se soud neřídil závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu stran právní otázky, kterou tento soud posuzoval (čítaje v to i relevantní skutkové okolnosti rozhodné pro posouzení právní otázky). Jiné, než shora uvedené, stížnostní důvody nemohou být meritorně projednány (viz též usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 6. 2008, č. j. 2 Afs 26/2008 - 119). Zdejší soud dospěl k závěru, že právě projednávaná kasační stížnost je ve smyslu § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s. přípustná, neboť obsahuje námitku, že se krajský soud nepodřídil závaznému právnímu názoru a dále se kasační stížnost dotýká

procesního postupu krajského soudu po zrušení původního rozsudku Nejvyšším správním soudem; kasační stížnost tedy lze připustit k meritornímu projednání.

Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud ve smyslu § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná.

S ohledem na ochranu veřejných subjektivních práv fyzických a právnických osob je vhodné připomenout, že v případě řízení o kasační stížnosti byla soudní ochrana stěžovateli již jednou poskytnuta individuálním projednáním jeho věci na úrovni krajského soudu, a to v plné jurisdikci. Další procesní postup v rámci správního soudnictví nezvyšuje automaticky míru právní ochrany stěžovatele a je podmíněn již zmíněným přesahem jeho vlastních zájmů. Zákonný pojem *přesah vlastních zájmů stěžovatele*, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, představuje typický neurčitý právní pojem. Pokud jde o jeho výklad, ten byl podán například v usnesení zdejšího soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikovaném pod č. 933/2006 Sb. NSS (všechna rozhodnutí zdejšího soud jsou dostupná z www.nssoud.cz), dle kterého „*přesahem vlastních zájmů stěžovatele je jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je – kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce – pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. Přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešení právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem Nejvyššího správního soudu v řízení o kasačních stížnostech ve věcech azylu je proto nejen ochrana individuálních veřejných subjektivních práv, nýbrž také výklad právního řádu a sjednocování rozhodovací činnosti krajských soudů.*“ Z tohoto pohledu bylo nahlíženo na jednotlivé uplatněné kasační důvody.

K námitce stěžovatele, že krajský soud v otázce hodnocení podmínek pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu, nedodržel závazný právní názor, vyslovený zdejším soudem v předcházejícím zrušujícím rozsudku, lze odkázat právě na odůvodnění napadeného rozsudku, ze kterého jednoznačně plyne, že krajský soud hodnotil skutková tvrzení stěžovatele ve vztahu k tomu, zda pro případ jeho návratu do vlasti představují skutečné, aktuální nebezpečí vážné újmy. Je zřejmé, že krajský soud hodnotil skutková tvrzení stěžovatele ke správnému časovému okamžiku a nedopustil se stejného pochybení jako ve svém prvním (zrušeném) rozsudku. Krajský soud vyhověl požadavkům vysloveným v rozsudku zdejšího soudu ze dne 16. 9. 2008, č. j. 3 Azs 48/2008 - 57, ze kterého se ve vztahu k 14a zákona o azylu podává, že „*pro posouzení, zda je ochrana před vážnou újmou ze strany státu, kam má být žadatel navrácen, dostatečná, se uplatní výkladové pravidlo čl. 7 odst. 2 směrnice Rady 2004/83/ES, podle něhož se má zpravidla za to, že ochrana je poskytována, jestliže stát, či strany nebo organizace ovládající stát učiní přiměřené kroky k zabránění pronásledování nebo způsobení vážné újmy, mimo jiné zavedením účinného právního systému pro odhalování, stíhání a trestání jednání představujících pronásledování nebo způsobení vážné újmy, a žadatel má k této ochraně přístup.*“ Krajský soud se touto otázkou zabýval a dospěl k závěru, že státní orgány v zemi původu jsou schopny stěžovateli poskytnout ochranu v případě, že by se po návratu do vlasti dostal do potíží se soukromými osobami. Závazný právní názor, posoudit

pokračování

v intencích stávající judikatury přezkoumatelným způsobem předmětnou právní otázku, tak porušen nebyl.

Není dále pravdou, že by závěr žalovaného o existenci mechanismů ochrany v zemi původu stěžovatele a reálné možnosti jejich využití, neměl oporu ve spise. Ze zpráv o situaci v zemi původu, založených ve správním spise, se podává, že na Ukrajině se lze domáhat ochrany před aktivitami soukromých osob, podávat stížnosti na neoprávněný postup policie, stejně tak se lze obrátit na ombudsmana. Krajský soud se této otázce podrobně věnoval v napadeném rozsudku a Nejvyšší správní soud nenalezl jediný důvod, proč by se s jeho závěry neměl ztotožnit. Ostatně za situace, kdy stěžovatel netvrdil v kasační stížnosti konkrétní skutečnosti, na základě kterých má za to, že mu nebude poskytnuta ochrana v zemi původu, se Nejvyšší správní soud touto námitkou nemohl ani blížeji zabývat.

Stěžovatel rovněž tvrdí, že zprávy o situaci v zemi původu nebyly pro účely posouzení důvodů pro udělení doplňkové ochrany dostatečně aktuální, neboť v době rozhodování soudu byly několik let staré. Podle rozsudku zdejšího soudu ze dne 4. 2. 2009, č. j. 1 Azs 105/2008 - 81, publikovaného pod č. 1825/2009 Sb. NSS, platí, že „*[i]nformace o zemi původu použité ve věci mezinárodní ochrany musí být v maximální možné míře (1) relevantní, (2) důvěryhodné a vyvážené, (3) aktuální a ověřené z různých zdrojů, a (4) transparentní a dohledatelné.*“ Zprávy o situaci v zemi původu byly k datu vydání napadeného rozhodnutí žalovaným přiměřeně aktuální. Krajský soud pak vycházel z pravidla stanoveného v § 75 odst. 1 s. ř. s., dle kterého při přezkoumání správního rozhodnutí vychází soud ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Z tohoto pravidla sice existuje výjimka, avšak ta v nyní projednávaném případě nenastala. Krajský soud by byl totiž povinen přihlídnout k nově uplatněným důvodům a skutečnostem stran doplňkové ochrany (i bez ohledu na obsah kasační stížnosti) toliko tehdy, pokud „*by byly dány důvody k ochraně žalobce před hrozící vážnou újrou v zemi původu, které žalovaný nezohlednil za situace, kdy již nepřichází v úvahu žádné další řízení, v němž by mohla být ochrana poskytnuta.*“ *Poznatky k tomu zpravidla vyplývají z vyjádření žadatele v žádosti nebo při pohovoru a ze skutečností zjištěných o zemi původu v řízení či známých z jiných řízení, či známých obecně.* Pokud tedy soud má k dispozici poznatky o tom, že žadateli o azyl je nezbytné poskytnout doplňkovou ochranu podle § 14a zákona o azylu, neboť její neposkytnutí by bylo narušením zásady non-refoulement a ochranu již nelze poskytnout v jiném řízení, rozhodnutí žalovaného zruší, aniž by taková skutečnost musela být žalobou výslovně namítána. (...) *Ve věcech mezinárodní ochrany totiž existují mezinárodní závazky, které je třeba respektovat (...).* Soud tedy musí nad rámec žalobních bodů respektovat princip non-refoulement vyplývající z Ženevské úmluvy a i z čl. 3 evropské Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.“ (usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 3. 2011, č. j. 7 Azs 79/2009 - 84, publikované pod č. 2288/2011 Sb. NSS). Krajský soud nebyl povinen takto postupovat, neboť stěžovatel v žalobě netvrdil žádné nové okolnosti (opakoval jen to, co již žalovaný posoudil ve správním řízení) a ani z ničeho nevyplývalo, že by v době rozhodování krajského soudu došlo v zemi původu stěžovatele ke změně bezpečnostní situace.

Nad rámec výše uvedeného lze odkázat na rozsudek zdejšího soudu ze dne 11. 2. 2009, č. j. 1 Azs 107/2008 - 78, ze kterého se podává, že „*ze zásady non-refoulement (...)*

vyplývá primární povinnost státu nevystavit žadatele reálné hrozbě závažné újmy, přičemž k této povinnosti se musí vázat i povinnost státu zjistit si příslušné skutečnosti, které k aplikaci této zásady nutně vedou. K zajištění zásady non-refoulement tedy musí správní orgán vyvinout přiměřenou aktivitu i z moci úřední. Rozsah vyhledávací aktivity přitom bude dán povahou vážné újmy, jež by mohla žadateli o mezinárodní ochranu v případě navrácení do země původu hrozit.“ Žalovaný se otázkou doplňkové ochrany zabýval v odůvodnění napadeného rozhodnutí, přičemž shledal, že v době jeho rozhodování stěžovateli pro případ návratu do vlasti žádné nebezpečí vážné újmy nehrozí.

Stěžovatel konečně namítá, že krajský soud rozhodl znovu v meritu věci, aniž by nařídil jednání, respektive aniž by ho obeslal podle § 51 odst. 1 s. ř. s. Nejvyšší správní soud ze soudního spisu ověřil, že krajský soud po podání žaloby zaslal žalobci výzvu podle § 51 odst. 1 s. ř. s.; tato výzva mu byla doručena dne 14. 2. 2013 a stěžovatel na ni nereagoval. Krajský soud poté dne 3. 4. 2013 pod č. j. 41 Az 20/2012 - 23 vydal rozsudek, který byl následně zrušen rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 8. 2013, č. j. 2 Azs 9/2013 - 55, a věc byla vrácena krajskému soudu k dalšímu řízení. Poté již krajský soud žádné další procesní úkony neučinil (nezaslal ani stěžovateli novou výzvu podle § 51 odst. 1 s. ř. s.) a bez dalšího rozhodl novým rozsudkem ze dne 9. 10. 2013, č. j. 41 Az 20/2012 - 39.

Není pochyb o tom, že popsáný procesní postup vykazuje vadu, o čemž svědčí i judikatura Ústavního soudu a Nejvyššího správního soudu. Například z rozsudku zdejšího soudu ze dne 11. 3. 2010, č. j. 5 Azs 3/2010 - 92, se podává, že „[s]ouhlas účastníka řízení s rozhodnutím krajského soudu o věci samé bez jednání dle § 51 odst. 1 s. ř. s. udělený ještě předtím, než v řízení krajský soud poprvé rozhodoval, nelze bez dalšího vztáhnout na nové rozhodnutí krajského soudu poté, co bylo jeho první rozhodnutí Nejvyšším správním soudem zrušeno.“ Tento názor zastává konstantně i Ústavní soud (například v nálezu ze dne 19. 6. 2008, sp. zn. IV. ÚS 3114/07). Ústavní soud nicméně jednoznačně odlišuje procesní důsledky s tímto deficitem spojené, o čemž svědčí například jeho usnesení ze dne 28. 5. 2009, sp. zn. IV. ÚS 786/08: „Co se týče námitky porušení ústavně zaručených práv, plynoucích z čl. 38 odst. 2 Listiny, Ústavní soud v nálezu sp. zn. IV. ÚS 3114/07 (...) konstatoval povinnost soudu v řízení o žalobě dle soudního řádu správního nařídít po kasaci rozhodnutí ze strany Nejvyššího správního soudu ústní jednání. Ústavní soud tedy přisvědčil námitkám stěžovatele v tom smyslu, že městský soud pochybil, jestliže po vydání rozsudku Nejvyššího správního soudu (...) ústní jednání nenařídil, resp. nevyžádal si souhlas s tím, aby od něj mohlo být upuštěno. (...) Přesto tato skutečnost, na rozdíl od citovaného nálezu, nevedla Ústavní soud ke kasaci napadeného rozhodnutí, neboť okolnosti, za nichž byl tento nálezný vydán, se od okolností v projednávané věci podstatně odlišovaly. Zatímco ve věci sp. zn. IV. ÚS 3114/07 Nejvyšší správní soud toliko instruoval městský soud, jak má dále postupovat, tzn. uložil mu zabývat se otázkami, jimiž se doposud nezabýval, v nyní projednávané věci vyřešil Nejvyšší správní soud rozhodnou právní otázku beze zbytku a v důsledku vázanosti městského soudu vysloveným právním názorem mu v podstatě žádný prostor k vlastnímu uvážení neponechal.“ (obdobně viz též usnesení Ústavního soudu ze dne 24. 6. 2009, sp. zn. I. ÚS 1632/08, a ze dne 23. 6. 2009, sp. zn. II. ÚS 1634/08). Zdejší soud tento právní názor ve svém rozhodování následuje, o čemž svědčí například rozsudek ze dne 14. 12. 2009, č. j. 5 Afs 112/2008 - 129, z něhož se podává, že „[p]okud krajský soud rozhodne ve věci bez nařízení jednání poté, co bylo jeho předchozí rozhodnutí zrušeno Nejvyšším

pokračování

správním soudem, přičemž nebyl v souladu s § 51 odst. 1 s. ř. s. účastníky řízení udělen souhlas k rozhodnutí bez nařízení jednání, ani nebyly dány podmínky k rozhodnutí bez nařízení jednání podle § 76 s. ř. s., je nutno takový postup považovat vždy za vadu řízení před krajským soudem. Avšak v případě, kdy byly pro věc rozhodné otázky již plně vyřešeny Nejvyšším správním soudem a krajskému soudu, který je vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu, po zrušení jeho původního rozhodnutí již v dalším řízení nezbývá žádný prostor pro vlastní uvážení, nejde o takovou vadu řízení před soudem, která by mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.].“

Ze shora citované judikatury tedy vyplývá, že je třeba odlišovat situaci, kdy i po zrušení prvního rozhodnutí krajského soudu zůstává výsledek sporu stále otevřený a krajský soud je v dalším řízení (dle závazného právního názoru kasačního soudu) povinen se určitými otázkami, které dosud nebyly ani Nejvyšším správním soudem plně vyřešeny, dále zabývat, od situace, kdy již byly naopak rozhodné otázky beze zbytku posouzeny Nejvyšším správním soudem, který je formuloval jako závazný právní názor, čímž krajskému soudu v dalším řízení nezbývá žádný relevantní prostor pro vlastní uvážení, a jeho úkolem je jen převést názor kasačního soudu do svého rozhodování, s odpovídajícím procesním vyústěním. Jakkoli je v obou případech opominutí krajského soudu nařídit ve věci (znovu) jednání (nebyl li v souladu s § 51 odst. 1 s. ř. s. účastníky řízení udělen opětovně souhlas k rozhodnutí bez jednání), procesní vadou (konkrétně porušením § 49 odst. 1 s. ř. s.), v prvním případě taková vada zakládá hrubé porušení procesních práv žalobce a je vadou řízení před soudem, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.], ve druhém případě tomu tak není, neboť i kdyby ve věci jednání bylo nařízeno, nemohl by krajský soud rozhodnout jinak, než je předurčeno závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu.

Nyní posuzovaná věc patří nepochybně mezi případy, kdy Nejvyšší správní soud krajskému soudu pouze vytkl pochybení při aplikaci institutu doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu a vysvětlil, k jakému časovému okamžiku se tento institut upíná; na krajském soudu nicméně zůstalo, aby zcela samostatně (v kontextu skutkových zjištění) možnosti udělení doplňkové ochrany znovu posoudil, tentokrát ve vztahu ke skutečnostem, které mohou nastat v případě návratu stěžovatele do vlasti. Je tak zřejmé, že výsledek řízení před krajským soudem zůstal po zrušujícím rozsudku Nejvyššího správního soudu otevřený. Lze tedy učinit dílčí závěr, že řízení před krajským soudem bylo zatíženo procesní vadou, která mohla mít vliv na zákonnost rozhodnutí ve věci samé, neboť krajský soud za shora popsáných okolností rozhodl bez nařízení jednání, aniž by stěžovatele obeslal podle § 51 odst. 1 s. ř. s., a dal mu možnost vyjádřit se, zda chce nařídit jednání, upřel stěžovateli právo osobně se účastnit řízení a porušil tím zásadu ústnosti soudního řízení. Uvedené obecné závěry však nelze bez dalšího aplikovat na zcela specifický druh kasačního řízení, jakým je kasační řízení ve věcech mezinárodní ochrany (§ 104a s. ř. s.). Jak již bylo výše zmíněno, oproti většině rozhodnutí krajských soudů vydaných ve věcech správního soudnictví (§ 4 s. ř. s.) je kasační stížnost ve věcech mezinárodní ochrany přijatelná toliko za situace, kdy *svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele*; případná procesní pochybení v řízení před krajskými soudy tak mohou být zohledněna (ve smyslu přijetí kasační stížnosti a jejího meritorního projednání) pouze tehdy, vykazují-li shora popsáný charakter. Mimo jiné i k otázce dopadů procesních deficitů žalobního řízení se zdejší soud vyslovil například v usnesení ze dne

4. 5. 2006, č. j. 2 Azs 40/2006 - 57. Zde uvedl, že „případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatele. O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud: a) krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu, b) krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva. Zde je však třeba zdůraznit, že Nejvyšší správní soud není v rámci této kategorie přijatelnosti povolán přezkoumávat jakékoliv pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení tak výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že kdyby k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné. Nevýrazná pochybení především procesního charakteru proto zpravidla nebudou dosahovat takové intenzity, aby způsobila přijatelnost následné kasační stížnosti.“ Z těchto důvodů tedy výše konstatované pochybení krajského soudu nelze hodnotit jako natolik intenzivní, aby mohlo založit přijatelnost kasační stížnosti. Není totiž splněn základní předpoklad takového postupu, a sice alespoň teoretická možnost, že nebýt předmětného pochybení, mohlo by rozhodnutí krajského soudu být pro stěžovatele příznivější. Této intenzity konstatovaná vada v dané věci nedosahuje, neboť z ničeho neplyne, že by ústní jednání před soudem mohlo pro stěžovatele přinést příznivější rozhodnutí; ostatně stěžovatel vůbec netvrdí, že by u soudního jednání chtěl provést nějaký důkaz, vyjádřit se k důkazům již provedeným, apod.

Pokud Nejvyšší správní soud dále, mimo rozsah důvodů kasační stížnosti (postupem podle § 109 odst. 4, věty za středníkem s. ř. s.), shledal též další vadu napadeného rozsudku, spočívající v tom, že v jeho záhlaví není jednoznačně individualizováno správní rozhodnutí, které bylo předmětem soudního přezkumu, lze konstatovat, že jde o vadu, která může, dle okolností konkrétního případu, vést až k závěru o nepřezkoumatelnosti soudního rozhodnutí pro nesrozumitelnost (k tomu srov. rozsudek zdejšího soudu ze dne 10. 2. 2005, č. j. 2 As 38/2004 - 55, publikovaný pod č. 1070/2007 Sb. NSS). Ovšem obdobně, jako shora shledaná procesní vada, nezakládá ani toto pochybení krajského soudu přijatelnost kasační stížnosti, neboť mezi účastníky nejsou pochybnosti o tom, které rozhodnutí žalovaného bylo přezkoumáváno, a není zde tak dán předpoklad, že kdyby k uvedené vadě nedošlo, bylo by rozhodnutí krajského soudu pro stěžovatele příznivější.

Závěrem Nejvyšší správní soud konstatuje, že si je vědom, že závěry již shora citovaného usnesení rozšířeného senátu, tj. povinnost zohlednění skutečností indikujících aktivaci zásady *non-refoulement* bez ohledu na to, zda vůbec byly namítány, tedy bez ohledu na obsah kasační stížnosti, dopadají i na něj. Nejvyšší správní soud je tedy při obecné známosti aktuální vnitřní situace na Ukrajině povinen vyhodnotit, zda jsou dány důvody pro neaplikování § 75 odst. 1 s. ř. s., tedy zda má přihlížet i ke skutečnostem relevantním pro možné udělení doplňkové ochrany, které vyšly najevo až po vydání žalobou napadeného rozhodnutí. Konkrétně se jedná o vyhodnocení toho, zda by stěžovateli v případě návratu do vlasti nebezpečí vážné újmy, spočívající ve vážném ohrožení života nebo lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situacích mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu [§ 14a odst. 1 a 2 písm. c) zákona o azylu].

pokračování

Zdejší soud k tomu v rozsudku ze dne 22. 4. 2011, č. j. 5 Azs 3/2011 - 131 uvedl, že „[k]rajský soud je povinen se odchýlit od § 75 odst. 1 s. ř. s. a přiblížit i ke skutečnostem relevantním z hlediska mezinárodní ochrany, které vyšly najevo až po vydání žalobou napadeného rozhodnutí, tehdy, pokud by v daném případě neshledal dostatečné záruky k tomu, že budou tyto nové skutečnosti posouzeny v novém správním řízení k tomu příslušným správním orgánem z hlediska respektování zásady non-refoulement a že bude mít žadatel o mezinárodní ochranu možnost dosáhnout soudního přezkoumání tohoto nového rozhodnutí dříve, než by mělo dojít k jeho navrácení do země původu. Tuto otázku je třeba posuzovat vždy individuálně, tedy vzhledem ke konkrétní situaci daného žadatele o mezinárodní ochranu. (...) Dostatečné záruky pro respektování zásady non-refoulement budou dány v případě, že bude vzhledem ke konkrétním okolnostem věci zcela zřejmé, že žadatel bude mít možnost podat novou žádost o mezinárodní ochranu (§ 3 odst. 2 ve spojení s § 10 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu) a že tato nová žádost bude přípustná (§ 10a zákona o azylu).“ Tyto závěry platí nejen pro krajské soudy, ale jsou závazné i pro postup Nejvyššího správního soudu.

Vzhledem k obecně známé aktuální politické a bezpečnostní situaci v zemi původu stěžovatele, není důvodu pochybovat o tom, že se jedná o skutečnost, která může mít z hlediska naplnění podmínek doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu relevanci, přičemž stěžovatel ji, objektivně vzato, nemohl uplatnit již v předchozím řízení před žalovaným.

Nejvyšší správní soud je přesvědčen, že stěžovateli nic objektivně nebrání v tom, aby neprodleně poté, co obdrží toto usnesení, učinil u příslušného útvaru cizinecké policie nebo v přijímacím středisku (viz § 3a zákona o azylu) prohlášení o mezinárodní ochraně. Za této situace bude žalovaný povinen umožnit mu, v souladu s § 10 zákona o azylu, podat novou žádost o mezinárodní ochranu (novelou zákona o azylu, provedenou zákonem č. 379/2007 Sb., byla z § 10 zákona o azylu vypuštěna dvouletá lhůta, před jejímž uplynutím nebylo možné opakovaně žádat o mezinárodní ochranu). Pokud stěžovatel podá novou žádost o udělení mezinárodní ochrany, kterou bude opírat o změnu bezpečnostní situace v zemi původu, která vyšla najevo v nynějším řízení před Nejvyšším správním soudem, bude žalovaný povinen posoudit tuto žádost jako přípustnou minimálně v rozsahu takového tvrzení, a to právě z důvodu existence mezinárodního závazku *non-refoulement*, který musí být respektován.

V této souvislosti je vhodné upozornit žalovaného na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 9. 2011, č. j. 7 Azs 28/2011 - 74, dle kterého podmínky pro zastavení řízení podle § 25 písm. i) zákona o azylu, je třeba zkoumat z hlediska všech forem mezinárodní ochrany, tedy i z hlediska důvodů pro poskytnutí doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu. V citovaném rozsudku se uvádí, že „i v případě, kdy azylově relevantní důvody uváděné žadateli v řízení o udělení mezinárodní ochrany byly nepřipustné, nezabývá to ministerstvo povinnosti zabývat se i situací v zemi původu s ohledem na zprávy, které má k dispozici. Je tomu tak proto, že důvody pro udělení doplňkové ochrany mohou být zcela nezávislé na žadatelem uváděných důvodech opuštění země původu, a ani se o nich, na rozdíl od pracovníka ministerstva, které má k dispozici zprávy o zemi původu, nemusí dozvědět. Řízení pak lze zastavit pouze tehdy, bude-li ministerstvem shledáno, že situace v zemi původu je v době posuzování podmínek pro zastavení řízení taková, že nic nenasvědčuje tomu, že by hrozilo žadateli nebezpečí vážné újmy.“

Lze tak uzavřít, že ač v dané věci existují, z hlediska mezinárodní ochrany, nové relevantní skutečnosti, které nebyly v řízení před žalovaným zohledněny (neboť se v té době ještě nestaly), má stěžovatel dostatečné právní záruky pro to, že mohou být dodatečně posouzeny k tomu příslušným správním orgánem v novém správním řízení, pokud takové řízení vyvolá. Bude pochopitelně pouze na stěžovateli, zda se rozhodne podat novou žádost o mezinárodní ochranu, přičemž výsledek takového nového řízení nelze samozřejmě předjímat. Případné nové rozhodnutí o takové žádosti by pak podléhalo soudnímu přezkumu. Tento závěr zdejší soud považuje za dostatečnou záruku, že nové skutečnosti budou dodatečně posouzeny v novém správním řízení, proto neshledal důvod k prolomení pravidla stanoveného v § 75 odst. 1 s. ř. s. (za použití § 120 s. ř. s.) a nepřistoupil k posouzení důvodnosti nově nastalých skutečností z hlediska § 14a odst. 1 a 2 písm. c) zákona o azylu.

Z výše uvedeného je zřejmé, že ustálená a vnitřně jednotná judikatura zdejšího soudu poskytuje dostatečnou odpověď na všechny přípustné námitky uplatněné v kasační stížnosti. Za situace, kdy Nejvyšší správní soud neshledal odklon od judikatury ze strany krajského soudu ani neshledal jeho závažné procesní pochybení, a stěžovatel sám žádné konkrétní důvody přijatelnosti kasační stížnosti netvrdil, nelze než uzavřít, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje jeho vlastní zájmy.

Nejvyšší správní soud tedy shledal kasační stížnost nepřijatelnou; proto ji podle § 104a s. ř. s. usnesením odmítl.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 3 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s., podle nichž žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, byla-li kasační stížnost odmítnuta.

Nejvyšší správní soud ustanovil stěžovateli k jeho žádosti již v předchozím řízení zástupkyni z řad advokátů, jejíž zastupování i nadále trvá; náklady řízení v tomto případě hradí stát (§ 35 odst. 8 s. ř. s., § 120 s. ř. s.). Výše těchto nákladů spočívá v odměně advokátky za jeden úkon právní služby (kasační stížnost) v částce 3100 Kč [§ 7, § 9 odst. 3 písm. f) a § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, ve znění pozdějších předpisů] a v náhradě jejích hotových výdajů v částce 300 Kč (§ 13 odst. 3 téže vyhlášky); celkem tedy 3400 Kč. Doplnění kasační stížnosti nepovažoval Nejvyšší správní soud za úkon právní služby, neboť stěžní návrh (petit) mohla advokátka uvést již v samotné kasační stížnosti. Pokud tak neučinila, šlo o pochybení z její strany. Ustanovené advokátce se tedy přiznává odměna v celkové výši 3400 Kč. Vzhledem k tomu, že advokátka není plátkyní daně z přidané hodnoty, nepřistoupil Nejvyšší správní soud ke zvýšení jejího nároku o částku odpovídající této dani. Částka 3400 Kč bude ustanovené advokátce vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

pokračování

V Brně dne 18. března 2014

Mgr. Radovan Havelec
předseda senátu